

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.9, november 2016

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved ph.d. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktcommentarer, tekstredigering og faksimiler på [www.grundtvigsværker.dk](http://www.grundtvigsværker.dk)

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

# Indledning til

## *Femtende September 1818*

### og

## *Femtende September 1820*

ved Kirsten Vad

#### Indhold

- 1 Anledning
- 2 Om digtene
- 3 Lejlighedsdigtning
- 4 Anvendt litteratur

## 1 Anledning

I 1818 og 1820 forfattede Grundtvig to fødselsdagsdigte som hyldest til sin ven Willum Frederik Treschow.

Treschow blev født 15. september 1786 og var uddannet jurist. Han blev regnet for en af sin generations bedste sagførere og blev i 1811 udnævnt til højesteretsadvokat i en alder af 25 år. Grundtvig og Treschow mødte hinanden efter 1806, hvor Treschow var blevet cand.jur. og delte sin tid mellem at bistå faren, højesteretsdommer Michael Treschow, i Roskilde og København. I København stiftede han bekendtskab med Grundtvig.

Efter Norges adskillelse fra Danmark i 1814 opløstes i august 1815 forbindelsen mellem Norges- og Københavnsafdelingen af Selskabet for Norges Vel, hvorefter Grundtvig så en mulighed for at overtage initiativet i København. Han dannede et nyt selskab under navnet Selskab for nordiske Oldskrifter sammen med Christen Pram og Treschow. Selskabet skulle udgive nordiske oldskrifter finansieret gennem

folkesubskription (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 650 f.).

I 1815 meddelte Grundtvig, at han indstillede sit virke i de københavnske kirker, så længe kongen ikke gav ham kald i hovedstaden. Efter dette var Grundtvigs karriere sat i stå (jf. Lundgreen-Nielsen 1980, s. 707). Han klarede sine leveomkostninger gennem bidrag fra venner – heriblandt Treschow. Dette ses bl.a. i et brev til Treschow den 23. februar 1817, hvor Grundtvig beder om “et Vennelaan af 200 Rbd.” (Grundtvig 1924, s. 454).

## 2 Om digtene

Lejlighedsdigtene *Femtende September 1818* og *Femtende September 1820* blev forfattet i anledning af Treschows 32- og 34-års fødselsdag.

1818-digtet er skrevet over melodien til *Kong Christjan stod ved høien Mast* og har med denne sang foruden melodi også temaet om Danmark som søfartsnation tilfælles. Første strofe henviser til Norges adskillelse fra Danmark i 1814 med verset: “Og kappet blev dets Grane-Mast”, og digtet fortsætter med en patriotisk beskrivelse af de agtværdige danske mænd, som “evig Troskab Danmark svor” og “Vandt Priis for Troskab trindt i Nord” (Grundtvig 1818, strofe 2). I digtets anden del (strofe 4-6) beskrives Treschow som “Vor Danske Ven” (strofe 4), der som lovens helt “drage frem i Herre-Færd” (strofe 5).

I *Femtende September 1820* fremstilles Treschow stadig som en “Dannemand”, men hyldesten er mere afdæmpet i den nationale patos. Melodien henviser til “Jeg synger gjerne om Kongers Magt” digtet af Jens Zetlitz i 1780 med melodi af en ukendt komponist.

I digtene fremhæves Treschows virke som højesteretsadvokat i agtværdige vendinger med vers som “Jeg synger gjerne til Deres Priis, / Som Danske-Lov kan med Kløgt fordreie” (Grundtvig 1820, strofe 2) og skildringen af, at han “hævder Lov, og hader List” (Grundtvig 1818, strofe 4).

Treschows hustru Jensine Palæmona Treschow optræder i sidste strofe af begge digte. I 1818-digtet beskrives hun som Treschows “Venne-Viv” og takkes af Grundtvig for at forskønne og forsøde Treschows liv. I 1820-digtet er hun Treschows “Sjæls Veninde”, og der henvises til deres bryllup i 1812.

## 3 Lejlighedsdigtning

Grundtvig havde en stor produktion af lejlighedsdigte, som digtene til Treschow er eksempler på. Lejlighedsdigtet udspringer af ydre omstændigheder og er ofte en hyldest af en bestemt person i anledning af begivenheder som fx fødselsdage, bryllupper, kroninger og død (jf. Sunesen 2014, s. 136).

## 4 Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1818) *Femtende September 1818*. København.

- Grundtvig, N.F.S. (1820) *Femtende September 1820*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1924) *Breve fra og til N.F.S. Grundtvig (1807-1820)*, udg. Georg Christensen & Stener Grundtvig, bind 1. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1980) *Det handlende ord. N.F.S. Grundtvigs digtning, litteraturkritik og poetik 1798-1819*, bind 1-2. København.
- Sunesen, Christel (2014) "Rimbrevet" i *Ved lejlighed. Grundtvig og genrerne*, udg. Sune Auken & Christel Sunesen, s. 124-155. Hellerup.